

Ex nihilo nihil fit

JARI AALTO

En ole vieläkään oikein toipunut siitä tosiasiasta, että Euroopan kulttuurihistorian opiskelu on ensi syksystä vapaaehtoista. *Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys*-kurssin opetussuunnitelmatekstissä ei mainita lainkaan sanaa taide. Näistä tosiasioista voisi päätellä, että ulvovat barbaarilaumat ovat jo aivan porttien takana. Euroopan taidehistoriaa koskevat teokset palavat kirjarovioissa. Suomalaisyriyksen ulkomaille lähetetty myyntitykki kykenee keskustelemaan asiakkaidensa kanssa vain säästä, ruuveista ja muttereista. Sivistyksen liekki lepattaa ja sammuu.

Nämä päätelmät saattavat olla oikeita, mutta en kuitenkaan aio jakaa niitä ensi syksynä Kallion lukiossa aloittavien noviisien kanssa. Tilanteessa ei meillä ole mitään uutta, sillä erityistehtävälukioiden opiskelijoiden ei ole tarvinnut tähänkään asti opiskella enempää kuin kaksi kurssia historiaa. Lukion erityisluonteesta johtuen useimmat ovat kuitenkin valinneet *Eurooppalainen ihminen*-kurssin ja jättäneet pois vaikkapa Suomen historian. Emme ole koskaan voineet kompensoida menetyksiä tarjoamalla kiinnostavia soveltavia kursseja, sillä raha seuraa meillä erityisaineiden opetusta. Opetussuunnitelmasta poikkeaminen on oikeastaan ollut välttämätöntä. Kansainvälisiä suhteita on ryyditetty vahvasti Suomen historialla ja päinvastoin. Kulttuurihistorialle on annettu tilaa niissäkin kohdin, missä opetussuunnitelma ei sitä painota.

Rahaa on nyt niin vähän, että opiskelijoillemme tarjotaan ensi vuonnakin vain pakollisia ja syventäviä kursseja. Tästä syystä tarjouduin mukaan useampaankin ensi syksynä käynnistyvään ilmiökokonaisuuteen. Jokainen tarjottavista kolmen oppiaineen ilmiöistä

rakentuu pelkästään pakollisten kurssien varaan. Kurssitarjotinta kohentamalla voimme jakaa käytettävissä olevan ajan joustavasti esimerkiksi siten, että voin helposti lähteä opiskelijoideni kanssa ulos talosta. Vaikkapa taidemuseoon. Monipuolisten oppimisympäristöjen ei välttämättä tarvitse olla vain virtuaalisia kuten digiprofeetat mielellään julistavat.

Digiloikkaaminen on toki hauskaa. Tein mm. yhteiskuntaopin kurssilleni tehtäviä, joiden ratkomisessa opiskelijat joutuivat soveltamaan sekä taideaineissa oppimiansa sisältöjä että erilaisia digityökaluja. Historian kurseilla opiskelijat laativat innostuneena sähköisiä kuvakäsikirjoituksia käsiteltävistä kokonaisuuksista. Opiskelijoiden taito lukea visuaalista materiaalia yllätti minut myönteisesti, merkitysten ja viittausten ymmärtäminen samoin. Osa kokeiluistani osoittautui tietysti katastrofaalisen huonoiksi, mutta mitäpä siitä. Opiskelijapalaute on ollut pääsääntöisesti myönteistä. Uudenlaiset työmenetelmät edistävät heidän mielestään oppimista. Onko kaikki siis kunnossa?

Hauskat sovellukset, opetussuunnitelmallinen akrobatia ja stand up -koomikon kyvyt tuskin takaavat hyviä oppimistuloksia, jos suuri osa opiskelijoista tyytyy kahteen kurssiin. Opiskelijoiden suuremman valinnanvapauden vaikutusta erityistehtävälukioiden oppimistuloksiin ei ole koskaan tutkittu. Epäilen, että monen Kallion lukiosta lähtevän nuoren historiakuva on varsin aukollinen. Tuntijakokokeiluun lähtevissä lukioissa opiskelijoiden ei tarvitse oppia historiasta yhtään mitään. Viittaukset Euroopan taidehistoriaan eivät sano heille mitään. Fiat nox.

Kirjoittaja on HYOL ry:n puheenjohtaja.